

บทที่ 2

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์งบการเงิน เป็นกระบวนการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการที่สนใจ พร้อมทั้งนำข้อเท็จจริงดังกล่าวมาประกอบการวางแผนการควบคุมและตัดสินใจในเรื่องต่างๆ⁸ ซึ่งการวิเคราะห์งบการเงินมิใช่เป็นการหารายละเอียดในรายการบัญชี แต่เป็นการพิจารณารายการต่างๆ เพื่อหาความสัมพันธ์ของรายการในงบ และหาจุดสำคัญในการดำเนินงานหรือในฐานะการเงินของกิจการ⁹ โดยข้อเท็จจริงที่ได้จากกระบวนการวิเคราะห์จะเป็นเหมือนตัวชี้ หรือกุญแจที่บอกเหตุการณ์บางอย่างที่ผู้วิเคราะห์จะต้องดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไป¹⁰

ในการวิเคราะห์ผลการดำเนินงานของบริษัทในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน โดยอาศัยข้อมูลงบการเงินนำมาวิเคราะห์และแปลความตามงบการเงิน เพื่อให้ทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาอันอาจเกิดขึ้นในแต่ละช่วงเวลา จำเป็นต้องอาศัยทฤษฎีทางการเงินที่เกี่ยวข้องมาช่วยในการศึกษาเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

การวิเคราะห์งบการเงิน¹¹

การวิเคราะห์งบการเงินและแปลความตามงบการเงินทั้งการจัดทำรายงานเพื่อใช้ประโยชน์ในการบริหารงานของผู้บริหาร เป็นงานที่นักการเงินรับช่วงมาจากนักบัญชีซึ่งได้ตัวเลขจากบัญชีแยกประเภทต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้นสรุปออกมาเป็นงบการเงินหรือรายงานทางการเงิน นักการเงินจะนำตัวเลขเหล่านี้มาใช้ประโยชน์โดยการวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์พร้อมทั้งข้อคิดเห็นต่อฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหารจะเป็นผู้ตัดสินใจเพื่อการดำเนินการต่อไป ถ้าฝ่ายบริหารมีความรู้ทางการเงินด้วยแล้วก็จะเป็นอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานง่าย ขั้นตอนการวิเคราะห์งบการเงินมีดังนี้

- 1) กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์
- 2) รวบรวมข้อมูล
- 3) จัดวางข้อมูลให้อยู่ในรูปแบบเดียวกัน เพื่อง่ายต่อการวิเคราะห์และเปรียบเทียบ

⁸ จินดา ชันทอง., "การวิเคราะห์งบการเงิน", กรุงเทพฯ: ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540, หน้า 4.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 2.

¹⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

¹¹ เพชร ชุมทรัพย์., "วิเคราะห์งบการเงิน", กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534., หน้า 11.

- 4) เลือกเครื่องมือที่จะใช้วิเคราะห์ให้เหมาะสม เครื่องมือที่จะใช้มีดังนี้
 - การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวนอน
 - การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวตั้ง
 - การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน
- 5) การแปลความ
- 6) จัดทำรายงานเสนอฝ่ายบริหาร

สำหรับการศึกษาค้างนี้ได้กำหนดเป้าหมายในการวิเคราะห์เพื่อต้องการทราบถึงผลการดำเนินงานและปัญหาของบริษัทในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับในเขตนิคมอุตสาหกรรมภาคเหนือ จังหวัดลำพูน ในระหว่างปี พ.ศ. 2540-2544 โดยรวบรวมข้อมูลต่างๆจากงบการเงินและการจัดวางข้อมูลในรูปแบบตารางที่เปรียบเทียบข้อมูลของแต่ละบริษัทและแต่ละปีพร้อมทั้งค่าเฉลี่ย โดยในส่วนเครื่องมือทางการเงินที่ใช้ในการวิเคราะห์ทั้ง 3 ประเภทที่กล่าวไว้ข้างต้นนี้ได้เลือกเครื่องมือที่คาดว่าเหมาะสมต่อการวิเคราะห์งบการเงินของบริษัทในอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ สำหรับเครื่องมือการวิเคราะห์ทางการเงินประกอบด้วย

1. การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบ

การวิเคราะห์โดยการเปรียบเทียบงบการเงินและอัตราส่วนของปีปัจจุบันกับงบการเงินและอัตราส่วนทางการเงินของปีก่อนๆ เพื่อแสดงถึงความเจริญเติบโตหรือความถดถอยของการดำเนินงานของกิจการ

1.1 การเปรียบเทียบตามแนวนอน (Horizontal Analysis)¹²

เป็นการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของรายการในงบการเงินต่างงวดเวลาหรืองบการเงินหลายงวด โดยดูการเปลี่ยนแปลงของรายการระหว่างงวดหรือปีการดำเนินงานว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นหรือลดลงอย่างไรบ้าง ซึ่งจะชี้ให้เห็นถึงอัตราการขยายตัวหรือความเจริญเติบโตของกิจการในด้านต่างๆ เช่น ขนาดของเงินทุน ยอดขาย รวมทั้งผลตอบแทนของการดำเนินงาน เป็นต้น สำหรับการศึกษารเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลงของรายการต่างๆในงบการเงินแต่ละปีนี้กำหนดให้ปี พ.ศ. 2540 และปีที่เริ่มดำเนินกิจการเป็นปีฐานสำหรับการคำนวณหาร้อยละที่เพิ่มหรือลดลง คำนวณได้ดังนี้

$$\text{ร้อยละที่เปลี่ยน} = \frac{\text{ข้อมูลปีปัจจุบัน} - \text{ข้อมูลปีฐาน}}{\text{ข้อมูลปีฐาน}} \times 100$$

¹² จินดา ชันทอง, "การวิเคราะห์งบการเงิน", กรุงเทพฯ: ภาควิชาบัญชี คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2540, หน้า 5.

1.2 การเปรียบเทียบตามแนวดิ่ง (Vertical Analysis)

เป็นการลดตัวเลขของแต่ละรายการที่ปรากฏในงบดุลและงบกำไรขาดทุนให้เป็นอัตราร้อยละของสินทรัพย์รวม หรือเป็นอัตราร้อยละของหนี้สินและทุนรวม และร้อยละของรายได้ค่าขายหรือค่าบริการรวม เพื่อเน้นให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงในส่วนต่างๆของกิจการ สำหรับการศึกษานี้อาศัยวิธีการเปรียบเทียบตามแนวดิ่งมาทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากงบการเงินของแต่ละบริษัทเป็นหลักซึ่งแยกการวิเคราะห์เป็น 2 ลักษณะ คือ

- 1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบตามแนวดิ่งเฉพาะโครงสร้างเงินทุน
- 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบงบดุลและงบกำไรขาดทุนตามแนวดิ่ง

2. การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงิน¹³

การวิเคราะห์อัตราส่วนทางการเงินเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของสองรายการของงบการเงินที่สนใจ เพื่อค้นหาข้อเท็จจริงต่างๆของรายการว่าความสัมพันธ์มีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากปกติแล้วการเสนอหรือรายงานข้อมูลของนักบัญชีการเงินมิได้แสดงถึงความสัมพันธ์ของรายการ แต่จะแสดงแยกเป็นรายการไป ความสัมพันธ์ของรายการอาจเกิดขึ้นเนื่องจากลักษณะของกิจกรรมเกี่ยวข้อกันหรือเป็นกิจกรรมที่มีผลต่อกัน

ประเภทของอัตราส่วนทางการเงินที่นำมาใช้วิเคราะห์

- 1) อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)
- 2) อัตราส่วนแสดงสภาพเลี้ยว (Leverage Ratio)
- 3) อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio)
- 4) อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร (Profitability Ratio)

2.1 อัตราส่วนแสดงสภาพคล่อง (Liquidity Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาจากเงินสดและสินทรัพย์ใกล้เคียงเงินสดที่กิจการมีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งว่าเพียงพอที่จะจ่ายภาระผูกพันระยะสั้นคือ หนี้สินหมุนเวียนต่างๆหรือไม่ อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์แสดงสภาพคล่อง ประกอบด้วย

¹³ เพชร ชุมทรัพย์. "วิเคราะห์งบการเงิน". กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2534., หน้า 199-213.

2.1.1 อัตราส่วนทุนหมุนเวียน (Current Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ หรือความสามารถในการที่จะก่อหนี้ระยะสั้น

$$\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียน} = \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}}$$

2.1.2 อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นของกิจการ โดยพิจารณาสินทรัพย์หมุนเวียนที่สามารถเปลี่ยนตัวเองเป็นเงินสดได้เร็ว ซึ่งได้แก่ เงินสด หลักทรัพย์ที่เปลี่ยนมือง่าย และลูกหนี้ ว่ามีมากน้อยเพียงใดเมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินที่ต้องชำระคืนในระยะสั้น

$$\begin{aligned} &\text{อัตราส่วนทุนหมุนเวียนเร็ว} \\ &= \frac{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{สินค้าคงเหลือ} - \text{สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น}}{\text{หนี้สินหมุนเวียน}} \end{aligned}$$

2.2 อัตราส่วนแสดงสภาพเลี้ยว (Leverage Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงนโยบายทางการเงินของกิจการเกี่ยวกับการจัดโครงสร้างของเงินทุนรวมถึงความสามารถในการกู้ยืมระยะยาวของกิจการ และความเสี่ยงระยะยาวของผู้ให้สินเชื่อ (Long-term Risk) อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพเสี่ยงประกอบด้วย

2.2.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม (Debt Ratio) โดยพิจารณาเทียบหาความสัมพันธ์ในโครงสร้างของการถือสินทรัพย์ทั้งหมดของธุรกิจว่าเป็นของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นเท่าใด และเป็นของเจ้าหนี้หรือได้รับสินเชื่อมาเท่าใด โดยคิดเป็นร้อยละของสินทรัพย์รวม

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

2.2.2 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt-to-Equity Ratio) เพื่อพิจารณาลักษณะของหนี้สินทั้งหมดเมื่อเทียบกับส่วนของผู้ถือหุ้น ซึ่งวัตถุประสงค์ของการคำนวณอัตราส่วนนี้ในแง่ของผู้ถือหุ้นก็เพื่อพิจารณาภาระผูกพันทั้งหมดที่บริษัทมีต่อผู้มีสิทธิเรียกร้องในสินทรัพย์ของบริษัทก่อนผู้ถือหุ้น

$$\text{อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{หนี้สินรวม}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

2.2.3 อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย (Interest Coverage) แสดงถึงความสามารถในการชำระผูกพันทางการเงินที่สำคัญ คือดอกเบี้ยจ่ายเพื่อวิเคราะห์ว่าบริษัทมีรายได้ก่อนหักดอกเบี้ยจ่ายเป็นกี่เท่าของภาระดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายในแต่ละงวด

$$\begin{aligned} & \text{อัตราส่วนแสดงความสามารถในการจ่ายดอกเบี้ย} \\ & = \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ดอกเบี้ยจ่าย}} \end{aligned}$$

2.3 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการดำเนินงาน (Activity Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงถึงความสามารถของฝ่ายบริหารในการใช้เงินทุนที่จัดหาในการดำเนินงาน ซึ่งวัดจากรายได้ที่ทำมาได้ด้วยจำนวนเงินที่ลงทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างผลสำเร็จกับความพยายามว่าเหมาะสมหรือไม่ ผลสำเร็จจะแสดงด้วยรายได้ ส่วนความพยายามจะแสดงด้วยเงินทุนหรือค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น หากกิจการดำเนินงานโดยใช้เงินทุนเพียงเล็กน้อยแต่สามารถก่อให้เกิดรายได้จำนวนมาก ย่อมแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารของกิจการ เป็นต้น ในทางกลับกันหากมีรายได้น้อยในขณะที่กิจการต้องใช้เงินทุนจำนวนมากแล้วย่อมแสดงถึงความไม่มีประสิทธิภาพของฝ่ายบริหารนั่นเอง การเปรียบเทียบของรายการต่างๆ กับกิจการอื่นในอุตสาหกรรมจะทำให้เห็นภาพพจน์ที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการดำเนินงานประกอบด้วย

2.3.1 อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Account receivable Turnover) เป็นอัตราที่แสดงถึงความสามารถในการจัดเก็บหนี้ของกิจการ หากกิจการมีอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้สูง ย่อมแสดงถึงควมมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บหนี้ของกิจการ

$$= \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{ลูกหนี้ถัวเฉลี่ย}}$$

จากอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้นำมาคำนวณระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ดังนี้

2.3.2 ระยะเวลาเฉลี่ยในการเก็บเงินจากลูกหนี้ เป็นระยะเวลาที่แสดงถึงความสามารถในการจัดเก็บหนี้ของกิจการ หากกิจการมีระยะเวลาในการจัดเก็บหนี้ที่สั้นลง ย่อมแสดงถึงกิจการมีความสามารถในการบริหารลูกหนี้ได้ดีขึ้น

$$= \frac{\text{จำนวนวันในงวดบัญชี}}{\text{อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้}}$$

2.3.3 อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ (Inventory Turnover) เป็นการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหารสินค้าคงเหลือของกิจการ สามารถประเมินได้จากการหมุนเวียนของเงินลงทุนในรูปของสินค้าคงเหลือที่สามารถหมุนเวียนได้กี่รอบ ก่อให้เกิดรายได้ค่าขายได้กี่รอบ ก่อให้เกิดค่าขายได้ที่เท่าของเงินที่ได้ลงทุนไป อัตราส่วนที่แสดงประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าคงเหลือคือ

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ} = \frac{\text{ต้นทุนขาย}}{\text{สินค้าถัวเฉลี่ย}}$$

จากอัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือนำมาคำนวณระยะเวลาในการเก็บสินค้าไว้โดยเฉลี่ยได้ดังนี้

2.3.4 ระยะเวลาในการเก็บสินค้าคงเหลือไว้โดยเฉลี่ย เป็นระยะเวลาที่แสดงถึงความมีประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าคงเหลือของกิจการ ว่ากิจการใช้ระยะเวลาในการจัดเก็บสินค้าคงเหลือนานเท่าใดจึงจะสามารถก่อให้เกิดรายได้ค่าขายแก่กิจการได้

$$= \frac{\text{จำนวนวันในงวดบัญชี}}{\text{อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงเหลือ}}$$

2.3.5 อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม (Total Asset Turnover) เป็นการพิจารณาโดยรวมถึงการบริหารเงินลงทุนในสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการที่นำมาใช้ในการดำเนินงานเพื่อก่อให้เกิดรายได้ว่าการบริหารมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

$$\text{อัตราหมุนเวียนของสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{สินทรัพย์รวม}}$$

2.3.6 อัตราการหมุนของสินทรัพย์หมุนเวียน(Current Asset Turnover) เป็นการวัดประสิทธิภาพการหมุนของสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งหากการหมุนของสินทรัพย์หมุนเวียนสูงก็จะช่วยให้กิจการมีความคล่องตัวสูง เพราะสินทรัพย์หมุนเวียนก่อให้เกิดรายได้ได้เร็ว หรือประสิทธิภาพการใช้สินทรัพย์หมุนเวียนของกิจการมีประสิทธิภาพสูง

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์หมุนเวียน} = \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{สินทรัพย์หมุนเวียน}}$$

2.3.7 อัตราการหมุนของสินทรัพย์ถาวร (Fix Asset Turnover) เป็นอัตราส่วนที่ช่วยในการพิจารณาประสิทธิภาพในการบริหารสินทรัพย์ถาวรที่กิจการมีอยู่ว่าก่อให้เกิดค่าขายเป็นที่เท่าของสินทรัพย์ถาวรที่ลงทุนไป

$$\text{อัตราการหมุนเวียนของสินทรัพย์ถาวร} = \frac{\text{ยอดขาย}}{\text{สินทรัพย์ถาวร}}$$

2.4 อัตราส่วนแสดงสมรรถภาพในการหากำไร(Profitability Ratio)

เป็นอัตราส่วนที่แสดงประสิทธิภาพในการดำเนินงานทั้งหมดของธุรกิจ ทั้งด้านการขายและการลงทุน อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สมรรถภาพในการหากำไรประกอบด้วย

2.4.1 อัตราผลตอบแทนจากกำไรขั้นต้น(Gross Profit on Sales) เป็นการพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ เกี่ยวกับการตั้งราคาสินค้า

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากกำไรขั้นต้น} = \frac{\text{กำไรขั้นต้น}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$$

2.4.2 อัตราผลตอบแทนจากกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี (Operating Profit on Sales) เป็นการพิจารณาถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงานของธุรกิจ เกี่ยวกับการควบคุมค่าใช้จ่าย

อัตราผลตอบแทนจากกำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี

$$= \frac{\text{กำไรก่อนหักดอกเบี้ยและภาษี}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$$

2.4.3 อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ (Profit Margin on Sales) เป็นการวัดผลตอบแทน โดยสรุปของธุรกิจว่ามีมากน้อยเพียงใด เมื่อเทียบยอดขายกับกำไรสุทธิ เพื่อใช้พิจารณาสมรรถภาพในการทำกำไรสุทธิของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนจากกำไรสุทธิ} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ยอดขาย}} \times 100$$

2.4.4 อัตราผลตอบแทนสุทธิจากสินทรัพย์รวม (Return on Total Asset- ROA) เป็นการพิจารณาถึงอัตรากำไรสุทธิที่บริษัทได้รับจากการลงทุนทั้งหมดในงวดนั้น

$$\text{อัตราผลตอบแทนสุทธิจากสินทรัพย์รวม} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{สินทรัพย์รวม}} \times 100$$

2.4.5 อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity - ROE) เป็นอัตราส่วนแสดงให้เห็นถึงกำไรสุทธิส่วนที่เป็นของผู้ถือหุ้น เมื่อเทียบกับจำนวนเงินที่ได้จากส่วนของผู้ถือหุ้นเพื่อวิเคราะห์สมรรถภาพในการทำกำไรให้แก่ผู้ถือหุ้นของกิจการ

$$\text{อัตราผลตอบแทนต่อส่วนของผู้ถือหุ้น} = \frac{\text{กำไรสุทธิ}}{\text{ส่วนของผู้ถือหุ้น}} \times 100$$

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

รัตนา เอี่ยมคณิตชาติ (2533) ทำรายงานการศึกษาเรื่องสถานภาพของอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับภาคเหนือโดยการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน โดยออกสำรวจเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และนำมาประมวลผลวิเคราะห์ข้อมูล พบว่าอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถผลิตได้ทั้งในระดับครัวเรือนไปจนถึงในรูปแบบของโรงงานตั้งแต่ขนาดเล็กไปจนถึงขนาดใหญ่ได้ ความต้องการของตลาดในการบริโภคสินค้าจากอุตสาหกรรมนี้ยังมีสูง จึงทำให้เป็นแรงกระตุ้นให้มีการลงทุนในอุตสาหกรรมนี้มากขึ้น ผู้ประกอบการรายใหญ่ต้องการขยายการผลิตมายังประเทศไทย เนื่องจากอาศัยต้นทุนที่ต่ำกว่า นอกจากนั้นผลิตภัณฑ์ที่ได้จากภาคเหนือจะจำหน่ายไปยังตลาดต่างประเทศเป็นส่วนใหญ่ มูลค่าในการส่งออกคิดประมาณร้อยละ 20-50 ของมูลค่าการส่งออกทั้งประเทศ แต่ก็มีปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาอุตสาหกรรมนี้ คือ การขาดแคลนวัตถุดิบ นักออกแบบ บุคลากร แรงงานฝีมือ การกีดกันทางการค้า ภาษีการนำเข้า ราคาและคุณภาพมาตรฐานของสินค้า

ศุภักษร สุภชลาศัย และศุภมาส พยัคฆพันธ์ (2539) ได้ศึกษาสู่ทางและโอกาสการส่งออกและผลกระทบจากการมีเขตการค้าอาเซียน (สำหรับอุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ) เพื่อเป็นรายงานเสนอต่อ สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เพื่อการพัฒนาประเทศ โดยการศึกษาจากโครงสร้างของอุตสาหกรรมเจียรไนพลอย อุตสาหกรรมเจียรไนเพชร อุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอย พบว่าอุตสาหกรรมเจียรไนพลอยเกิดจากการที่ไทยเป็นศูนย์กลางการค้าพลอย เนื่องจากเป็นแหล่งพลอยที่สำคัญ 1 ใน 5 แห่งของโลก และอาศัยความได้เปรียบจากฝีมือการเจียรไนที่ประณีต อุตสาหกรรมเจียรไนพลอยส่วนใหญ่เป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือนที่มีอยู่เป็นจำนวนมาก โดยใช้เครื่องมือและอุปกรณ์เจียรไนที่ไม่ซับซ้อนและมีราคาถูก การลงทุนในลักษณะโรงงานที่มีการลงทุนสูงจึงมีน้อย การส่งออกของอุตสาหกรรมส่วนใหญ่จะใช้วิธีส่งผ่าน Exporting Firms และ Trading Firms แต่ก็มีบางบริษัทเท่านั้นที่เป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ส่งออก

อุตสาหกรรมเจียรไนเพชรในประเทศไทยเกิดจากการย้ายถิ่นฐานมาจากประเทศที่มีชื่อเสียงทางด้านเจียรไนเพชรมาเป็นเวลานาน เช่น เบลเยียม อิสราเอล และอังกฤษ เนื่องจากต้องการความได้เปรียบด้านค่าจ้างแรงงานที่ต่ำกว่าในการเจียรไนเพชรขนาดเล็กกว่าในประเทศของตน ส่วนไทยมีฝีมือการเจียรไนเพชรมาจากการเจียรไนพลอย ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมเจียรไนเพชรจึงมีไม่กีราย หากเปรียบเทียบกับอุตสาหกรรมการเจียรไนพลอยและส่วนใหญ่จะเป็นบริษัทต่างชาติ มีลักษณะเป็นโรงงานที่มีการลงทุนสูง เนื่องจากต้องใช้เครื่องจักรและเครื่องมือที่ทันสมัย ซับซ้อน และต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ผู้ผลิตในอุตสาหกรรมนี้จึงต้องมีฐานะการเงินดี ในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีชื่อเสียงและประสบการณ์ในวงการค้าพลอยมาก่อน ส่วนอุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอยนั้น ผู้ผลิตเพื่อส่งออกส่วนหนึ่งพัฒนาจากผู้ผลิตเพื่อขายในประเทศ หรือพัฒนามาจาก Gems Exporter หรือ Local Gems Traders และผู้ผลิตอีกส่วนหนึ่งเป็น

ผู้ผลิตที่ร่วมทุนจากต่างชาติ นอกจากนี้ยังมี Exporter ที่อาศัยการผลิตจาก Subcontractors โดย Exporters ประเภทนี้ต้องมีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมนี้มาก่อน และต้องมีฐานะการเงินดี

นอกจากนั้นพบว่าไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากที่สุดในอาเซียน ทั้งในอุตสาหกรรมเจียรไนพลอยและอุตสาหกรรมเจียรไนเพชร โดยอุตสาหกรรมเจียรไนพลอยไทยมีความได้เปรียบด้านวัตถุดิบ(เนื่องจากเป็นแหล่งพลอยสีและศูนย์การค้าพลอย) และไทยมีฝีมือเจียรไนที่ละเอียดประณีต ประกอบกับมีเทคนิคการหุงพลอยที่มีประเทศเดียวในโลก ส่วนอุตสาหกรรมเพชรนั้น ไทยมีความได้เปรียบในด้านฝีมือเจียรไน(ซึ่งพัฒนามาจากการเจียรไนพลอย) และสำหรับอุตสาหกรรมเครื่องประดับเพชรพลอย ไทยมีความได้เปรียบทั้งในด้านวัตถุดิบ ฝีมือการเจียรไนเพชรและพลอย การทำตัวเรือน(Setting) และความชำนาญในตลาดส่งออก

สำหรับผลกระทบของAFTAที่มีต่ออุตสาหกรรมอัญมณีและเครื่องประดับ พบว่าไทยมีความได้เปรียบในการแข่งขันมากที่สุดในอาเซียน

สงกรานต์ ทองน่วม (2543) ได้ศึกษาฐานะทางการเงินและวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและความอยู่รอดระยะยาวของบริษัทในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทย จำนวน 10 บริษัท ระหว่างปี พ.ศ.2537-2541 โดยได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ส่วน โดยการศึกษาในส่วนแรกเป็นการศึกษาฐานะทางการเงินจากงบการเงินของบริษัทในอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทยอันมีผลกระทบต่อการค้าเงินธุรกิจ โดยอาศัยเครื่องมือทางการเงินในการวิเคราะห์ ได้แก่ อัตราส่วนทางการเงิน การวิเคราะห์แนวโน้ม การวิเคราะห์กระแสเงินสด ตลอดจนการวิเคราะห์ด้วยระบบคูปอนด์ พบว่าในช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ บริษัทปูนซีเมนต์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีอัตรากำไรสุทธิของรายได้ในปี พ.ศ. 2538-2540 เท่ากับร้อยละ 15.25 ร้อยละ 25.04 และ ร้อยละ 4.12 ตามลำดับ ส่วนกลุ่มบริษัทที่ไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์มีอัตรากำไรสุทธิของรายได้ในปี พ.ศ. 2538-2540 เท่ากับร้อยละ 20.05 ร้อยละ 45.42 และ ร้อยละ 233.05 ตามลำดับ ซึ่งเป็นผลมาจากการขยายกำลังการผลิตที่สูงขึ้น แต่ผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจทำให้การขยายตัวของรายได้ในปีพ.ศ.2541ของบริษัทในกลุ่มที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ลดลงเท่ากับ ร้อยละ 26.34 และเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยเท่ากับ ร้อยละ 13.33 สำหรับกลุ่มบริษัทที่ไม่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ การลงทุนขยายการผลิตของบริษัทส่วนใหญ่ใช้เงินลงทุนจากการกู้เงินเป็นหลัก จึงทำให้บริษัทมีภาระดอกเบี้ยจ่ายในจำนวนที่สูง จนมีบางบริษัทที่ต้องมีการปรับโครงสร้างหนี้กับเจ้าหนี้พร้อมการทำแผนฟื้นฟูของกิจการเพื่อเสนอต่อเจ้าหนี้โดยให้มีการผ่อนผันระยะเวลาในการเรียกคืนเงินต้นและดอกเบี้ยออกไป ได้แก่ บริษัทปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) บริษัทชลประทานซีเมนต์ จำกัด (มหาชน) และบริษัททีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) ซึ่งเป็นบริษัทที่มีอัตราส่วนทางการเงินที่เกี่ยวกับความสามารถในการใช้สินทรัพย์ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของทั้งอุตสาหกรรม จึงอาจสรุปได้ว่าเมื่อเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นนั้น ความสามารถในการใช้สินทรัพย์เป็นสิ่งที่จำเป็นที่จะทำให้ธุรกิจดำเนินอยู่ต่อไปได้

การศึกษาในส่วนที่สองเป็นการศึกษาจากการวิเคราะห์โครงสร้างเงินทุนและความอยู่รอดระยะยาว โดยอาศัยการประยุกต์ใช้แบบจำลอง Z-Score Model ในการชี้วัดความมั่นคงทางการเงิน พบว่าค่าเฉลี่ยของตัวเลขดัชนี Z-Score ของบริษัทอุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ของไทยทั้งระบบในช่วงระยะเวลาที่ทำการศึกษาเท่ากับ 1.1924 ซึ่งค่าดัชนีดังกล่าวจะถือเป็นบรรทัดฐานในการชี้วัดความมั่นคงทางการเงินของบริษัท พบว่ามีจำนวน 4 บริษัทที่มีค่าเฉลี่ยของเลขดัชนีดังกล่าวสูงกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีของทั้งอุตสาหกรรม ได้แก่ บริษัทปูนซีเมนต์นครหลวง จำกัด (มหาชน) บริษัทปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) บริษัทปูนซีเมนต์ไทย (ลำปาง) จำกัด และบริษัทยูนิเวอร์แซลปูนซีเมนต์ขาว จำกัด ซึ่งแสดงว่าทั้งสี่บริษัทมีความมั่นคงทางการเงิน ส่วนอีก 6 บริษัทที่เหลือ ได้แก่ บริษัททีพีไอ โพลีน จำกัด (มหาชน) บริษัทปูนซีเมนต์เอเชีย จำกัด (มหาชน) บริษัทชลประทานซีเมนต์ จำกัด (มหาชน) บริษัทสระบุรีซีเมนต์ จำกัด บริษัทสามัคคีซีเมนต์ จำกัด และบริษัทไทยสถาปนา จำกัด โดยมีค่าเฉลี่ยของเลขดัชนีต่ำกว่าค่าเฉลี่ยดัชนีของทั้งอุตสาหกรรม ซึ่งแสดงถึงความไม่มั่นคงทางการเงินของบริษัท โดยค่า Z-Score ของทั้งอุตสาหกรรมเป็นเพียงส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการพิจารณาความมั่นคงของแต่ละบริษัท แต่ที่สำคัญคือ ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร ตลอดจนทีมงานของฝ่ายบริหารที่เป็นผู้ใช้ข้อมูลต่างๆ ในการตัดสินใจ ทั้งนี้ต้องทำการตัดสินใจบนพื้นฐานของความถูกต้อง ความรวดเร็ว และความทันต่อเวลา จึงจะทำให้บริษัทสามารถผ่านวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจไปได้